

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ALLA DAMER BÖRA BEAKTA

vårt utomordentligt rikhaltiga urval av
eleganta och välgjorda

KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD OCH SPORT

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.

Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
74 DROTNINGGATAN 74   ::   DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

PASSFORMEN

å alla NK:s konfektionsvaror är så
fulländad, att man med fördel köper
dessa i stället för skräddarsydda kläder

A/B NORDISKA KOMPANIET

ADVOKATFIRMAN

ANDÉN & STAËL von HOLSTEIN

Innehavare: Jur. Kand. EVA ANDÉN

Ledamot av Sv. Adv. Samf.

Rikstel.
75 76

Jur. Kand. MATHILDA STAËL von HOLSTEIN
LILLA VATTUGATAN 14, 1 tr., vid Brunkebergstorg

Allm. Tel.
Norr 18336

*Testamenten, boutredningar, äktenskapsförord, familjerättssaker, hyres-
ärenden, fastighetsförvaltning, juridiska uppdrag av alla slag.*

Även skriftliga förfrågningar besvaras.

A.-B. John V. Löfgren & Co

Kungl. Hovleverantör

Riks 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. t. N. 5048

Sverges äldsta, största och
bäst renommerade *specialaffär* i
**Siden- och Ylle-
klämningstyger**

Prover till landsorten sändas *gratis*
och *franco*

HÅLFOTSINLÄGG

AV ROSTFRITT MATERIAL

MODELL DR. HYBINETTE — UTPROVAS o. INJUSTERAS

TEL. N. 286 **KIFA 31 REGERINGSGATAN 31** TEL. 14464

HERTHA

ÅRGÅNG X

JUNI 1923

HÄFTE 6

Fredrika-Bremer-Förbundets 38:de årsmöte.

Göteborg, utställningstaden, är ju denna sommar också kongressernas och mötenas stad. Så blev den också platsen för F.-B.-F:s årsmöte, efter älskvärd inbjudning av Göteborgskretsen.

Det var en förtjusande möteslokal man bjöds på. Caroline Wijks sjuksköterskehem, den storartade gåvan till Göteborgs sjuksköterskor och F.-B.-F:s sjukvårdskommitté i Göteborg, slog upp sina gästfria portar för mötet, och där kände man sig i dubbel måtto hemma. Dels därför att man var på förbundet, på sitt sätt, tillhörig mark, dels — och icke minst därför — att det var fröken Anna Lönnerblad, byråns föreståndarinna, som utövade värdskapet. Knappast hade väl någon såsom hon förstått och kunnat ta emot med öppen famn, bokstavligen och symboliskt taget. En betagande hjärtlighet strömmade emot en — och splendida luncher serverades med obegränsad gästfrihet.

Skarorna växa vid F.-B.-F:s årsmöten. Från Ystad som sydligaste punkt och Umeå som nordligaste hade representanter för kretsarna infunnit sig, endast ett fåtal av de 28 kretsarna var

ej företrätt. Förbundsstyrelsen var så gott som fulltaligt samlad. Ombud och enskilda föreningsmedlemmar hade vidare talrikt infunnit sig.

Det var Göteborgskretsens ordförande, fru Mary von Sydow, som hälsade mötet med några vänliga ord om glädjen att få se det förlagt till Göteborg. — Vid därpå förrättat val av mötesordföranden, valdes därtill förutom förbundets ordförande, fru L. Dyrssen, fru von Sydow, fru Gerda Hellberg, Karlstad, och fröken Hanna Andersson, Karlskrona. Tyvärr hade fru Hellberg i sista stund blivit hindrad infinna sig, så hennes funktion bortföll. Mötessekreterare blevo frökarna S. Ulrich och I. von Plomgren, och i valkommittén, som hade att förbereda det ordinarie styrelsevalet, insattes fru M. Ekman, Mariestad, fröken K. Fjetterström, Göteborg, fru A. Gierow, Hälsingborg, fröken I. von Plomgren, Stockholm, fru E. Sjövall, Kristianstad, fru G. Törnell och fröken S. Ulrich, Stockholm.

Till protokollsjusterare utsågos fröken Th. Kullgren och fru E. Quensel.

Närvarande första representant för resp. kretsar voro: fru Ingrid Carl-

baum, Borås, fru S. Hammarlund, Båstad, fröken L. Gripenberg, Gävle, fru A. Gierow, Hälsingborg, fru T. Schartau, Jönköping, fru E. af Geijerstam, Karlskrona, fru E. Sjövall, Kristianstad, grevinnan Louise Stenbock, Linköping, fru A. Herrlin, Lund, fru E. Quensel, Malmö, fröken E. Lindström, Norrköping, fröken E. Kleman, Stockholm, dr A. Jansson, Strängnäs, fröken A. Hörnell, Umeå, och fröken O. Johnson, Ystad. För Göteborgs-kretsen svarade vid uppropet fröken K. Fjetterström.

Förbundets verksamhet 1922.

Förbundets sekreterare, fröken I. von Plomgren, lämnade härpå en översikt av arbetet under det gångna året. Propagandaarbetet för kretsbildningen hade energiskt pågått, och 5 nya kretsar, som slutit sig till förbundet, var det påtagliga resultatet, kretsämnden hade i övrigt genom utsändande av broschyrer, cirkulär m. m. spritt kännedom utåt om förbundet och dess syften.

Förbundets sociala upplysningsverksamhet hade allttjämt pågått; förslag till kursplan i medborgarkunskap, omfattande såväl kommunal- som statskunskap, hade bl. a. utarbetats och översänts till samtliga kretsar för vägledning vid startande av kurser i detta ämne. Vidare hade anvisningar rörande anordnande av studiecirklar i nationalekonomi lämnats kretsarna, och material till social upplysningsverksamhet förmedlats.

Ett flertal skrivelser i på dagordningen stående frågor ha inlämnats till Kungl. Maj:t med påpekande av en del önskemål från kvinnornas sida. Till fattigvårdslagstiftningens förslag till lag om den offentliga barnavården har förbundet inkommit med en del erinringar och avståndstagande på vissa punkter; frågan om förvärvande och förlust av medborgarrätt har likaså upptagits och önskemål framställt; begäran har gjorts om insättandet av en kvinnlig medlem av fattigvårdslagstiftningskommittén speciellt med hänsyn till att i dennas uppgift ingått att göra bestämmelser om de kvinnliga lösdrivarna; förslaget om taxeringen av omyndiga barns och äkta makars beskattning har förbundet i visst avseende gjort erinringar mot; och framför allt har förbundet med aktivt intresse och diverse åtgärder arbetat för behörighetslagens främjande. För denna sista sak lämnade fröken A. Thorstenson en särskild redogörelse.

Sjuksköterskebyråerna.

För dessa båda, i Stockholm och Göteborg, lämnades en kortare redogörelse, ur vilken framgick att byråerna arbetat på samma linjer som föregående år, med ett stort antal sjuksköterskor inskrivna och med förmedling av en omfattande sjukvård. — Vad Göteborg beträffar hade årsmötet det ypperligaste illustrationsmaterial till hands till bedömande av sjukvårdskommitténs central och miljö, det befann sig ju inom dess egna murar.

För F.-B.-F:s sjukkassa, Sti-

pendieinstitutionen, och samtliga skolor redogjordes ävenledes av sekreteraren.

Kretsarnas verksamhet

För kretsarna talade respektive representanter, var för sin stad. En livlig upplysningsverksamhet hade på samtliga håll bedrivits, genom föreläsningar och föredrag, främst i aktuella dagsfrågor, riksdagsfrågorna, speciellt i den mån dessa rört bestämmelser och reformer av kvinnornas ställning och förhållanden. Rent socialt upplysande föredrag, demonstrationskurser och andra kurser med praktiskt syfte m. m. dyl. hade anordnats. Över huvud taget framkom ett starkt intryck av att förbundets landsorganisation växt till en faktor av verkligt stor betydelse med avseende på upplysningsarbetet ute i landet bland kvinnorna.

Stadgeändring.

Det från föregående års ordinarie möte vilande förslaget att införa en kategori av understödjande medlemmar, vilka skulle erlägga en avgift en gång för alla av 500 kr. antingen i en summa eller i årliga belopp av 100 kr. under fem på varandra följande år, antogs av årsmötet.

En livlig förhoppning uttalades därvid att ett större antal dylika medlemmar måtte vinnas åt förbundet till stärkande av dess ekonomi.

*

Tvenne av årsmötets överläggningsämnen stodo i direktaste anknyt-

ning till frågan om förbundets och dess kretsars verksamhet: Hur intressera den kvinnliga ungdomen för F.-B.-F. och dess arbete? och Kretsarnas samarbete. I det förra kom fröken S. Wennberg, Hälsingborg, i sitt inledningsanförande med en del intressanta uppslag, som möjligen kunna komma att närmare diskuteras i Hertha. Fröken Wennbergs utgångspunkt var nödvändigheten av att få tag i ungdomen, inte endast för dennas egen skull, därför att den för egen räkning behöver väckas i de stycken som äro på en gång grunden och målet för F.-B.-F:s arbete, utan också därför att arbetet självt behöver ungdomen. — Fru E. Quensel, inledare av den senare diskussionen, önskade en något starkare centralisering av kretsarnas samarbete och framkom med flera förslag om direkt samverkan. Mot invändningen att det rätt så stora avståndet mellan kretsarna på sina håll hindrade det intimare samarbetet kom fru Quensel med den för hennes energi och vilja karaktäriserande repliken: att den saken botades genom att idealigen bilda nya kretsar, så att det inte blev något avstånd mellan dem! Anordnande av föredrag, gemensamma för olika kretsar och därav följande uppdelning på flera kretsar av föredragshållarens resekostnader, en f. ö. redan praktiserad sak, förordades. Tanken på en ambulatorisk yrkesanvisningsbyrå framkom även, tillika med en del andra förslag.

Diskussionsämnen av allmänare innehåll voro frågorna: Vad bör

göras för de kvinnliga lösdrivarerna? samt Särskola eller samskola. Det förra, med assistenten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona, fru I. Wisén som inledare, hade tagits upp i närmaste anslutning till det föreliggande förslaget till ny lösdrivarlag. Med sina erfarenheter av den i de flesta hänseenden olämpliga behandling som övergår de olyckliga kvinnor, vilka dömas som lösdrivarer till tvångsarbetsanstalten, framlade fru Wisén sina synpunkter på huru här lämpligen borde reformeras. En kvinnlig domare, en kvinnlig jurist eller åtminstone en kvinna med hjärtat på rätta stället vid lösdrivarskemalets behandling vore vad man först av allt ville önska. Vidare att det finnes möjligheter för dessa kvinnor att komma till hem i stället för till tvångsarbetsanstalten, även om man skulle tänka sig att interneringen på ett hem borde vara två år mot ett års tvångsarbete. Domen på straffarbete borde vara det allra sista steget. Vad man emellertid främst av allt borde inrikta sig på vore att få till stånd hjälp och skydd åt dessa kvinnor, sedan de uttjänat sitt straff och släppas ut i friheten. Lockelserna i det gamla livet lura väntande på dem, och i de allra flesta fall ge de sig så gott som genast hopplöst i dessas våld. En på hundra är räddningsprocenten. En verklig skyddsvärnsmyndighet, någon sorts de kvinnliga lösdrivarnas kuratorsverksamhet borde upprättas, man kunde tänka sig med hjälp av kommunerna.

Under den livliga diskussion som

följde fasthölls genomgående tanken på en dylik kuratorsinstitution, och troligen blir väl detta den punkt man kommer att utgå ifrån när man skrider till aktion för goda och verksamma bestämmelser i lösdrivarlagen vad särskilt kvinnorna beträffar.

Diskussionen om säreller samskola blev särdeles livlig efter de två inledarinnornas konträrt motsatta anföranden. Fröken Th. Kullgren företredde meningen om att särskolan ifrån fysiologisk, psykologisk och pedagogisk bedömning stod som önskemålet i vad det gällde bästa utbildningsresultatet för flickorna som för gossarna. Samskollärarynnan fröken S. Ohlsson, också Göteborgslärarynnan, kom från dessa samma synpunkter till alldeles motsatt resultat. Under diskussionen stod, som på förhand givet var, de två åsikterna hårt emot varandra, och vad skäl den ena sidan än anförde för sin menings riktighet, blev den andra sidan på intet sätt rubbad från sin ståndpunkt. Vad som med bestämdhet kom ut ur diskussionen var emellertid det otvetydiga faktum att den varmaste kärlek till uppgiften, det redligaste uppsåt att finna det bästa utbildningssystemet besjälade motparterna i denna diskussion om framtidens skola.

Bland mötets föredrag ingick en redogörelse för Romkongressen.

*

Ett lika överraskande som glädjande moment i mötesförhandlingarna var tillkännagivandet om att dr Martha P:son Henning till F.-B.-F., när-

mast dess Hälsingborgskrets, överlämnade nyttjanderätten av ett henne tillhörigt hus i Hälsingborg, Gamle-gården kallat. Det gamla korsvirkeshuset, med anor från 1600-talet, har genom dr Hennings försorg nyligen restaurerats, med all den pietet en sådan gammal klenod kräver, säges det, — och det tror man mer än väl när man känner dr Henning! Meningen med den storartade gåvan är att här skulle man nu försöksvis starta en kvinnornas klubb i ett kvinnornas hus, just det som vi så länge önskat oss och strävat efter i Stockholm! När kommer mecenaten där och hjälper oss på väg?

Den tacksamma entusiasm, med vilket meddelandet mottogs, kan säkerligen lika väl tänkas som beskrivas. Tacksägelserna till dr Henning togo sig det varmaste uttryck.

*

De sex ledamöter av styrelsen, som detta år stodo under omval, voro fröknarna E. Kleman, I. von Plomgren, A. Thorstenson, Stockholm; docent H. Borelius, Lund; fru E. Quensel, Malmö; fröken I. Öquist, Umeå. Inga avsägelse förelågo och samtliga återvaldes. Av de sex suppleanterna i tur att avgå hade tvenne undanbett sig omval, fröken A. Lagerberg, Stockholm, och fröken Eva Sack, Strängnäs. De övriga fyra, fröknarna E. Rheborg och M. Aspman, Stockholm, fru E. Wallin, Arvika, och fru Fanny Björkman, Norrköping, återvaldes och nyvaldes i stället för de avgående advokat Mathilda Staël von Holstein,

Stockholm, och fru Märtha Fant, Nyköping. Som ytterligare avsägelse ingått från fröken K. Fjetterström, Göteborg, att kvarstå som en av landsortssuppleanterna i styrelsen, då hon denna höst flyttar till Stockholm, invaldes i fröken Fjetterströms ställe fru A. Levisson.

Till fröken Anna Lagerberg, som i så många år tillhört förbundsstyrelsen och som städse med varmaste intresse och kärlek omfattat förbundet och dess verksamhet, riktade fru Dyrsen, nu när hon avgick, ett varmt känt, värtaligt tack, vilket mötet genom att resa sig gjorde till uttryck av även sina känslor.

Avsägelse hade likaledes ingått från fru L. Hellström, Stockholm, att kvarstå som förbundets kassaförvaltare, då hennes tid icke tillät henne detta. Advokat M. Staël von Holstein valdes i hennes ställe till detta uppdrag.

Förutvarande revisorer och revisors-suppleanter omvaldes med undantag av advokat Staël von Holstein, som självfallet utgick då hon ingått som suppleant i styrelsen. På hennes plats som revisor invaldes fröken Helena Carleson, Stockholm.

*

Årsmötet fick denna gång en mer än vanligt högtidlig avslutning, den hade gestaltats till en minnesfest över förbundets stiftarinna, Sophie Leijonhufvud-Adlersparre. Ett sekel har gått denna sommar sedan hon föddes, och om henne ville man nu särskilt minnas.

Det var offentligt kvällsmöte i Gam-

la Latinläroverkets hörsal. Uppe på estraden lyste Fredrika Bremers byst av Qvarnström fram bland blommor och grönt. Den första, pionjären i striden för en ny uppfattning av kvinnan och den henne tillkommande ställningen i samhället, skulle vara med när stiftarinnan av det förbund, som uppkallades efter henne, hyllades. Det var också Fredrika Bremers Offerflamman, i Alice Tegnér's tonsättning, som var första numret i den musikavdelning som under Elsa Stenhammars dirigentskap av medlemmar av hennes damkör gavs.

Själva minnestelet, som efter fru L. Dyrssens varma och starka ord om Esselde hölls av Sigrid Leijonhufvud, hade nämnts Esseldes förbundstänke och dess första gestaltning. Det var en på Esseldes egna anteckningar, på brev till

och från henne byggd berättelse om hur idén om en organisation till kvinnosakens tjänst arbetade sig fram hos Esselde, hur den tog form, hur hon, trots mycket motstånd och avrådande från många håll, med sin starka vilja, sitt friska mod och sin framtidsblick, som sade att detta hade framtid, skapade fram och älskade fram det förbund hon gav Fredrika Bremers namn.

Det intressefängslande föredraget mottogs med starka bifallsyttringar.

*

F.-B.-F:s 38:de årsmöte hade fått sin högtidliga avslutning. På den följde en den mest angenäma sällskapliga samvaro, supé i Trädgårdsföreningens restaurang, där Göteborgs ståtliga värdskap åter charmerade gästerna.

ELLEN KLEMAN.

Behörighetslagen ännu en gång.

Såsom redan Herthas förra häfte och dagspressen meddelat utföll den med mycken spänning motsedda riksdagsbehandlingen av lagen om kvinnas behörighet till statstjänst sålunda att lagen antogs med bifall till den Ekmanska reservationen i domarefrågan. Debatterna voro i båda kamrarna utförliga och särskilt gäller detta första kammaren, som ägnade frågan hela förmiddagssammanträdet. Det var helt naturligt att behandlingen i denna kammare skulle draga

ut på tiden, eftersom det var där huvudmotståndet mot reformen samlade sig. När segern i voteringen om lagens första paragraf vanns, visade voteringssiffrorna tydligt huru osäker utgången i själva verket varit, då det var allenast fem röster, som fällde utslaget. Att utgången gick i den positiva riktningen, därför torde vi icke minst ha att tacka den kvinnliga representanten i kammaren, fröken Hesselgren, som under förmiddagens lopp hade två utmärkta och med sed-

vanlig verve framförda inlägg i debatten.

Även de utanför riksdagen stående kvinnorna hade sökt att på den betydelsefulla 16 maj lämna ett bidrag till frågans belysning. Detta skedde genom ett till »ledamöterna av Sveriges riksdag» ställt och på kammarpulpeterna utdelat uttalande av 24 kvinnosammanslutningar, bestående av politiska och neutrala föreningar samt en talrik representation för kårorganisationerna. Såväl fröken Hesselgren i första kammaren som sedermera fröken Tamm i den andra åberopade i sina anföranden detta uttalande, vilket utmynnade i utsägan av att kvinnor över hela landet hoppades och väntade av årets riksdag ett klart besked att egenskapen att vara kvinna ej längre skulle hindra en i övrigt kompetent person att söka och innehava ett statens ämbete.

Som redan sagt blev denna förväntan ej heller sviken. Tillfredsställelsen över utgången torde bland de intresserade kvinnorna vara allmän. Klart är emellertid att belåtenheten skulle varit fullständigare om lagen kunnat gå igenom utan hr Ekmans tillägg. Detta tillägg innebär, att Kungl Maj:t skall utfärda särskilda föreskrifter angående villkoren för kvinnas utövande av sådan domare-tjänst, varmed ordförandeskapet i underrätt på landet är förenat, och bestämelsen är betingad av farhågor för att under utbildningstiden på samma sätt som sker beträffande unga manliga jurister släppa fram kvinnliga adepter till tingsförordnanden. De

unga männen komma i allmänhet fram till tingsförordnande efter ett och ett halvt års tjänstgöring på domsagekansli, under det att för de unga kvinnorna vägen nu skall göras längre, varmed helt visst också följer att den både i ekonomiskt och annat hänseende blir mera törneströdd. På kvinnohåll i allmänhet liksom på åtskilliga håll inom riksdagen är uppfattningen den att en särskild försiktighet med avseende på kvinnors tingsförordnande alldeles ej är av behovet påkallad. Emellertid måste det på samma gång erkännas att det var förekomsten av den Ekmanska reservationen, som möjliggjorde lagens antagande. Kvinnas utövande av ordförandeskap i underrätt på landet var den mest omstridda punkten i hela förslaget och förekomsten av en möjlighet att här göra särskilda restriktioner räddade förvisso röster över åt bifallssidan.

Justitieministern uppträdde i debatten till förmån för den här berörda reservationen och framhöll som en möjlig väg för de kvinnliga juristernas utbildning att dessa efter en tids tjänstgöring å domsagekansli skulle utan föregående sittande av ting kunna förordnas som fiskal i hovrätt och först efter denna ytterligare prövning erhålla förordnande att leda allmänt tingssammanträde. Han föreföll beredvillig att arbeta på en lösning av frågan efter dessa linjer. I sitt anförande gick justitieministern även in på det gamla önskemålet att ur rättsvårdens synpunkt kompetensfordringarna för domareförordnanden borde i all-

mänhet skärpas således jämväl för manliga jurister men framhöll att detta ej låte sig göras i ett slag.

På samma tankegång har sedermera f. statsrådet Schlyter med ändå större tydlighet varit inne i en artikel Socialdemokraten. Han uppställer inledningsvis frågan om behörighetslagen köpts för dyrt, om någon viktig likställighetsprincip offrats för kompromissen. Svaret torde ligga i följande hans uttalanden. Kvinnorna få antagligen för någon tid »offra likställigheten för den ingalunda föraktliga uppgiften att visa vägen till en bättre tingens ordning på här ifrågasvarande område», d. v. s. juristutbildningens, och likställighet kommer att vinnas icke »på det sätt, att kvinnorna likställas med männen, utan så, att männen bli likställda med kvinnorna.» Häri ligger den nya lagens största förtjänst, säger artikelförfattaren. Även om vi icke kunna följa honom så långt, erkänna vi gärna att att framställningen bragt någon tröst.

Behörighetslagen är alltså antagen, men vilar med avseende på sitt ikraftträdande tills frågan om regleringen av de kvinnliga statstjänarnas avlönings- och pensioneringsförhållanden vunnit sin lösning. Det är detta ordnande av de ekonomiska spörsmålen som tillika med fastställande av kompetensfordringar för kvinnliga domare för närvarande bilda de springande punkterna i fråga om kvinnan och statstjänsten.

AXIANNE THORSTENSON.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendier 1923.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefonder ha i år följande stipendier utdelats:

Fria stipendier: 1,000 kr. resestipendium för kvinnlig arkitekt, till Ingeborg Wærn-Bugge; 1,000 kr. för studier för fil. kand.-examen vid Stockholms högskola, till Birgit Holmgren; 500 kr. för studier för teol. licentiatexamen, till Anita Nathorst; 500 kr. för sociala studier i England, till Signe Holst; 300 kr. för kurs vid Sophiahemmet, till Maja Möller.

Johanna Kempes fond: två resestipendier à 1,500 kr. för med. licentiatexamen, till Alice Hellström och Andrea Andréen-Svedberg; två stipendier à 500 kr. för med. kandidatexamen, till Karin Söderholm-Strömberg och Ruby Lind.

Fröken Hilda Nilssons fond: 1,250 kr. för medicinska studier, till Siri Kjellberg-Cleve.

Stockholms stads stip.: 475 kr. för kurs vid Privata Högre lärarinneseminarium, till Ruth Stawe.

Stockholms läns stip.: 725 kr. för universitetsstudier, till Eleonore Bruno.

Norrbottnens läns stip.: 400 kr. för barnmorskeutbildning, till Brita Maria Niva.

Västerbottnens läns stip.: 325 kr. för barnmorskeutbildning, till Signe Wessman.

Jämtlands läns stip.: 225 kr. för kurs vid folkskoleseminarium, till Ellen Olsson.

Kopparbergs läns stip.: 290 kr. för kurs vid Falu folkskoleseminarium, till Hilda Nordström.

Värmlands läns stip.: 225 kr. för kurs vid Tekniska skolan i Stockholm, till Erna Dorsch.

Uppsala läns stipendier: 225 kr. för kurs vid Samariterhemmet i Uppsala, till Frida Karlsson; 225 kr. för kurs vid folkskoleseminarium, till Eva Allinger.

Västmanlands läns stip.: 250 kr. för fullständig sjukvårdskurs, till Hulda Lindvall.

Södermanlands läns stipendier: 300 kr. för fullständig sjukvårdskurs, till Ebba

Karlsson; 300 kr. för kurs vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, till Ada Hjortsberg-Nordlund.

Östergötlands läns stipendier: 325 kr. för språkstudier i utlandet, till Aina Wahlman; 300 kr. för fullständig sjukvårdskurs, till Ester Lindeberg.

Skaraborgs läns stipendier: 600 kr. för akademiska studier, till Brita Ekman; 500 kr. för kurs vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, till Gunhild Welin;

Älvsborgs läns stip.: 320 kr. för kurs vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, till Signe Johansson.

Göteborgs och Bohus läns stip.: 550 kr. för högre textil yrkesutbildning, till Sonja Rosengren.

Kalmar läns stip.: 290 kr. för barnmorskeutbildning, till Edith Brant.

Gotlands läns stip.: 275 kr. för barnmorskeutbildning, till Jenny Berg.

Kronobergs läns stipendier: 300 kr. för barnmorskeutbildning, till Signe Larsson; 350 kr. (Elfwingska fonden) för kurs vid folkskoleseminarium, till Mimmi Lemchen.

Jönköpings läns stip.: 225 kr. för kurs vid skolköksseminarium, till Ebba Jerling.

Kristianstads läns stip.: 230 kr. för musikstudier, till Margit Linneros.

Blekinge läns stip.: 260 kr. för kurs vid Fredrika-Bremer-Förbundets fruktodlings- och trädgårdsskola Apelryd, till Agnes Österberg.

Malmöhus läns stipendier: 1,000 kr. för studier vid Kungl. Musikkonservatoriet, till Maria Håkansson; två stipendier à 200 kr. för kurs vid Lunds småskoleseminarium, till Olga Andersson och Martha Are-skoug.

Rösträttsalliansens Romkongress

12—19 maj.

Så var det då verklighet, man samlades i Rom till internationell rösträttskongress.

Och Internationella kvinnorösträttsalliansens 9:de kongress var i sanning internationell. I fascistregeringens Rom och dess övermåttat nationalistiska atmosfär möttes representanter för fyrtio nationer, kvinnor från de sex kontinenterna — det var amerikanskan, Mrs Chapman Catt som med särskilning av sitt hemlands två kolossaldelar ökade ut det traditionella kontinentantalet med ett, därvid, med personlig kännedom av förhållandena, säkerligen inte en d a s t betonande ett nygeografiskt faktum. — Där träffa-

de Australiens och Nya Zeelands representanter, efter sin sex veckors långa resa, tillsammans med den knappast mindre långväga gästen från den fjärran Östern, den lilla blomlika japanskan; där mötte Sydafrikas fulltliga delegation Canadas ombud; Uruguays temperamentsfullt, hett spanskt-blodiga representant tog sin plats vid sidan av U. S. A:s anglikanskt betonade och kongresstränade företrädare; hinduiskornas färgrika klädnader lyste mellan skandinaviskors, engelskor och tyskors sobrare dräkter; Serbiens, Lithauens och Ukrainas språk blandades in i förbistringen av polska, ungerska och rumäniska; Egyptens, Kinas och

Tjeckoslovakiets representanter syntes i vimlet av fransyskor, schweiziskor och holländskor, spanskor och portugisiskor. Och genom det hela det italienska inslaget — med delvis nog så starkt anspråk på predominans.

Hos den som varit med om de välordnade förkrigiska kongresserna, liksom Genèvekongressen 1920, väcktes med naturnödvändighet när man någon dag före det första ordinarie kommittésammanträdet kom ner på kongressbyrån i Palazzo dell' Esposizione vid via Nazionale vissa farhågor för hur ordning här skulle kunna bringas fram ur kaos. Allt befann sig ännu i vardande, inte ens sekretariatet var ordnat och instruerat.

Det hela redde sig emellertid, om än inte de tidigare kongressernas genomförda organisation någonsin uppnåddes — men det hade ju också sina direkta och lokala orsaker.

Dagen för kongressens högtidliga öppnande randades. På programmet hade det stått: Horatiernas och Curatiernas stora sal på Capitolium och — hälsningstal av hans excellens Benito Mussolini. Vad detta betydde i fråga om intresse för kongressen förstår nog ingen fullt, som inte i dessa dagar gästtat Italien och Rom. Mussolini är namnet på allas läppar, Mussolini är härskaren, nästan guden. Rom har ur gammalt prejudikat på sammanblandningen!

Snart nog hade det också blivit klart för kongresskommittén att Senatorernas palats på Capitolium inte skulle rymma de skaror som komme att strömma till för att se och höra kon-

seljpresidenten. Den stora skulptursalen i utställningspalatset blev således platsen även för kongressens högtidliga öppnande.

Den var snart nog till trängsel fylld. Endast uppe på estraden, där internationella styrelsen, kongressens kommitterade samt kongressens bemärkta gäst Lady Aberdeen syntes, fanns ännu plats för de förnämsta agerande vid högtidligheten.

De många ländernas flaggdukar lyste i brokig prakt i det genom salens glastak flödande ljuset. I diskreta små öppningar av fondgalleriets fördragna draperier skymtade fotografiapparatens objektivglas, inställda på att uppfånga skådespelet av Mussolinis entré i kongressalen.

Italiens diktator kom, följd av staden Roms kungl. kommissarie, senatorn Cremonesi, och en ministerkollega, men också av sin fascistvakt, de kolsvarta gestalterna som radade upp sig bakom honom på tribunen, unga män med bleka vackra fanatiska ansikten, som stelnat i ett drag av samma härskarmin som deras ledare bär. Efter dessa, Mussolini och hans följe, kom Carrie Chapman Catt, alliansens ordförande i nitton långa år, härskarrinnan i ett rike där solen aldrig går ned, som det blivit sagt om henne, ett rike som nu sträckte sig över jordens alla kontinenter.

Mussolini slog sig ned i den högkarmade stol uppe på estraden, som var hennes plats under kongressen, på var sin sida om sig hade han de tvänne romerska herrarna. Något åt högra sidan satt Mrs Chapman Catt.

Och genom salen brusade hälsnings-sorlet från den mångtaliga italienska publiken Mussolini till mötes.

Från ett maskinskrivet papper läste han upp sitt italienska tal, där han uttryckte den fascistiska regeringens tillfredsställelse över att Rom blivit utsedd till kongressens mötesplats och vari han bekräftade sitt redan givna löfte att bevilja vissa kategorier av kvinnor kommunal rösträtt.

Efter senator Cremonesis korta hälsningsord i staden Roms namn och den italienska mottagningskommitténs, signore Schiavonis och Benedetto samt professor Regina Terruzzis och doktor Romelia Troises oratoriskt utformade adresser till Mussolini, kom Mrs Chapman Catts stora tal. I samma ögonblick var hon medelpunkten, behärskande det hela i sin lugnt överlägsna pondus och genom sin suveräna talarkonst.

Benito Mussolini fick finna sig i överraskningen att inte mötas av suppliker. Vi komma inte hit som försagda hjälpsökande, yttrade Mrs Catt. Vår kongress representerar fyrtio nationers kvinnor — av de sextio existerande — det är två tredjedelar av hela världens kvinnor. Bland oss finnas delegerade som officiellt representera sitt land, här äro parlamentsmedlemmar och stora städers befullmäktigade. Tjugofem av de länder som här äro företrädna ha ställt kvinnorna politiskt likaberättigade med männen. Vi arbeta för samma mål som Ni, Ers Excellens. Vi vilja ett ordnat samhälle, sociala förbättringar, reformerad lagstiftning. Men vi hålla

på den allmänna rösträttens princip, och vi tillåta oss framhålla den för Er regering, ty Italien, som nu stolt tar sin plats bland de stora nationerna, står ännu i minoriteten i vad det gäller uppfattningen av kvinnornas ställning. Men vi hoppas, Ers Excellens, att det skall bli Er regering, som kommer detta land med anor från urgamla tider att ta sin plats bland de moderna ländernas politiska majoritet.

Härefter lämnade Mrs Catt den stolta översikten av världsläget med avseende på genomförd politisk likställighet mellan män och kvinnor. Hur gränsen i Europa dragits vid Jugoslavien, Italien, Schweiz och Frankrike. Att Australien i sin helhet erkänt kvinnornas politiska rättigheter. Hur i Amerika från Alaskas nordligaste punkt ned till Mexikos gräns kvinnorna äga rösträtt. Hur i Asien ett flertal indiska provinser givit kvinnorna rösträtt, liksom Birma sedan länge gjort detta. Och att den nybildade rättsstaten Palestina delvis hävdad kvinnornas samhälleliga ställning. Att i stora delar av det engelska koloniväldet i Afrika kvinnorösträtten införts, om än Sydafrika ännu tvekar. Men att i Sydamerika, ehuru republikernas land, kvinnorna ännu ingenstädes erhållit rätten att rösta.

Den kvinnliga rösträttsalliansens organisationer sträckte sig från nord till sydpolen. Den räknar bland sina anhängare världens fem människorsor, den kaukasiska, mongoliska, malayiska, polynesiska och hinduiska. Den omfattar bekännare av de fem stora religionssystemen, kristna, judar,

buddister, muhamedaner och Kong-futses efterföljare. En liknande världsrörelse hade aldrig organiserats av män. Vi äro en armé, men vårt enda vapen är rättvisan, föllo Mrs Catts ord.

FÖRHANDLINGARNA.

Den mängd av ärenden, som stod på kongressens dagordning, krävde mer än väl den vecka som anslagits till deras behandling. Början gjordes med de fyra kommittéernas resolutionsförslag, som nu lades fram efter ingående och delvis ganska mödosamt arbete inom kommittéerna på grund av skiftande åsikter därinom med avseende på de uttalanden man önskade kongressen skulle göra.

I kommittén för lika lönlika arbete, under italienskans, dr Anconas presidium, hade striden stått hårt i vad det gällde särlagstiftning för kvinnors arbete. Utan tvivel gavs det här återverkningar av den Mussoliniska regeringens nyss gjorda anslutning till Washingtonkonventionen i fråga om förbud för kvinnors nattarbete. Genom opposition från särskilt Holland och Danmark modifierades emellertid ett förbudsgillande uttalande till en deklaration av att kongressen hävdade kravet på att särlagstiftning för kvinnors arbete ej måtte beslutas mot kvinnornas egen önskan, att lagar ej måtte i ekonomiskt hänseende handicapa mödrarna samt att kommande arbetsrestriktioner, i syfte att skydda den arbetande, i lika mån skulle komma att gälla män och kvinnor. Vidare uttalades som önskemål att Alliansen stode i kontakt

med Internationella arbetsbyrån för att kunna bevaka de resolutioner som utgingo därifrån och för att påverka dess anda.

I fråga om kvinnornas rätt till samma arbete, befattningar och tjänster som männen i den mån de därtill voro kvalificerade samt om lönerns likhet för samma arbete hade inga meningsskiljaktigheter rått inom kommittén och resolution härom enhälligt framlagts för kongressen, vilken antog densamma på dessa punkter, liksom också särlagstiftningsuttalandena.

Gift kvinnas nationalitet hade haft sin ingående behandling i Miss MacMillans kommitté. Kongressens slutresolution blev att kvinna skulle äga samma rätt som man att ändra eller behålla sin nationalitet. I övrigt uttalades den meningen att frågan borde ordnas internationellt och vidare att de till alliansen affilierade föreningarna borde hos sina respektive regeringar omedelbart begära att dessa verkade för sammankallandet av en internationell kongress, där denna fråga slutbehandlades.

Kommittén för gift kvinnas ekonomiska ställning, reglerandet av änkors och barns villkor m. m., ordförande Miss E. Rathbone, hade ett omfattande resolutionsförslag, som efter behandling i kongressen gick ut på att begära statsligt eller kommunalt understöd för obemedlade änkor och deras barn. I länder vars ekonomi ej tillät detta, tänkte man sig att saken skulle ordnas genom en riks-försäkring. En kommitté skulle tillsättas för att studera systemen för fa-

miljeunderstöds utbetalande. Uttalandena angående den gifta kvinnans ekonomiska ställning i äktenskapet gingo i huvudsak efter de linjer som vår nya äktenskapslag uppdragit. Till sist uttalade kongressen som ett önskemål att respektive affilierade föreningar skulle hos sina regeringar verka för ett internationellt ordnande av de ogifta ensamma mödrarnas och deras barns förhållanden i så måtto att ur landet avvika underhållspliktiga fäder skulle genom det nya landets ingripande tvingas till utbetalning av understöd åt moder och barn.

M o r a l k o m m i t t é n, under Madame De Witt Schlumbergers ordförandeskap, uttalade sig för att begära sexualundervisning i normalskolorna; vidare att lärare i alla grader skulle utbildas för sådan undervisning samt att även föräldrar skulle ha tillgång till undervisning i dessa stycken. En intensiv kampanj för spridande av kunskap om faran av de veneriska sjukdomarna borde igångsättas i varje land. Kongressen enade sig om dessa önskemål.

Diskussionerna av kommittéeresolutionerna fördelade sig på skilda dagar, och dessemellan kommo stadgeändringsförslag och en del organisationsfrågor upp på dagordningen. En större principdebatt av särskilt intresse bjöd kongressens andra dag på, röst-rättsberättigade länders dag, då Annie Furuhjelm, Finland, satt som ordförande. Frågan gällde bildandet av särskilda kvinnopartier eller i vad måtto de existerande poli-

tiska partierna voro tillfyllest för kvinnorna. Den allmänna meningen var deciderat för kvinnornas anslutning till de stora politiska partierna, något som från svensk sida framhölls i ett längre uppmärksammat anförande av fru Anna Wicksell.

Som avslutning på denna rösträttsländernas dag var ett stort offentligt kvällsmöte ordnat, där likaså Annie Furuhjelm presiderade och vid kongressen närvarande kvinnliga riksdagsmän, officiella regeringsrepresentanter och delegerade för internationella organisationer höllo korta, 4-minutersanföranden. Det var bl. a. fru Elna Munch, danska riksdagen; dr Gertrud Bäumer och fru Adèle Schreiber Krieger, tyska riksdagen; vår svenska regeringsdelegat fru Frigga Carlberg; Uruguays likaledes officiella representant doktor Paolina Luisi; Italiens, professor Regina Terruzzi; Lady Aberdeen för Int. Council of Women; Dame Rachel Crowdy, medlem av Nationernas Förbunds sekretariat; fru Anna Wicksell, N. F:s mandatkommission; dr Dagny Bang, Norge; fru Gisela Urban, Österrike; fröken Vilma Glücklich, Ungern.

De rösträttslösa s kvällsmöte, även det offentligt, dagen därpå hade intet av de förtryckta eller hopplösa stämning. Det var också en verkligt pittoresk samling som uppe på estraden demonstrerade sina rösträttskrav. Där var den lilla japanskan i sin förtjusande dräkt, som höll sitt första tal från en tribun och med sin spröda barnröst och sitt blygt ljuva småleende talade om de japanska kvinnornas

stora framgång när de 1920 beviljades rätt att tillhöra föreningar. Där var italienskan, dr Lydia Poët, temperamentsfullt polemisk. Där var den rumäniska kvinnorörelsens ledare, fru de Reus Janoucolesco; Serbiens högresta och mörkhyade representant fru Petnovitj; grekinnan fru Theodoropoulos m. fl.

Det mest imponerande kvällsmötet var dock de olika kontinenternas på kongressens näst sista afton under Mrs Catts ordförandeskap. Då talade den bleka, höga, från huvud till fot i svart insvepta egyptiskan fru Charaonj om kvinnornas steg framåt i hennes land mot frigörelsen. Den lilla japanskan höll under stormande applåder sitt andra offentliga tal. En smärt hinduiska och en glasögonprydd kinesiska vittnade vardera om sitt land. Mrs John Scott gav i några humoristiska vändningar en glimt av Canada. Mrs Rischbiettr bringade en hälsning från Australien. Den unga, intagande ledarinnan av Brasiliens nystartade rösträttsrörelse, Bertha Lutz, berättade om de första stridsdagarna där. I oupphinneligt irländskt skämtlynne skisserade Lady Dockerell förhållandet mellan rösträttskvinnorna i syd och nord på den Gröna Ön, så idealiskt att Ulsterkvinnor och fristatskvinnor sutto i gemensam delegation nu vid kongressen. Ukrainas representant, med de svenska färgerna i en kokard på bröstet, förkunnade stilla en lidandeshistoria sådan tiden bjuder de olyckliga ländernas kvinnor. Dr Rosa Welt Strauss talade om de rättigheter som givits judinnorna i den nya

rättsstaten Palestina, men också om de ännu existerande barnäktenskapen, de små 10-, 12-åriga flickornas bortgivande till en man och de sorgliga följder detta har för individen och rasen.

I snabba glimtar skymtade man så konturerna av kvinnornas förhållanden i världens skilda länder.

*

Ett av kongressprogrammets överläggningsämnen fordrar sitt alldeles särskilda omnämnande på grund av dess ingripande vikt för alliansens egen organisation och dess arbete: den planerade sammanslagningen på en viss punkt av Int. kvinnorösträttsalliansens och Int. kvinnorådets verksamhet. I realiteten gick förslaget närmast ut på ett uppgående av I. C. W:s rösträttskommitté i alliansen, att I. C. W:s »Bulletin» skulle införlivas med alliansens tidning, »The International Woman Suffrage News», samt att vardera av de två stora organisationerna skulle ha åtminstone ett par representanter i den andras styrelse.

Frågan blev föremål för långa och ingående överläggningar först i Internationella kommittén och sedan av själva kongressen. Från I. C. W. hade också Lady Aberdeen själv och Mrs Ogilvie Gordon infunnit sig i Rom för att vara på platsen vid frågans avgörande i kongressen. Även i kommittén voro de båda vid ett par tillfällen närvarande.

Det visade sig att man hade särdeles olika syn på saken på de skilda hållen, och en punkt, där ifrån början me-

ningarna gingo helt i sär, var namnfrågan. I. C. W:s bestämda villkor att namnet skulle ange att alliansen i viss mån stod i ett dotterförhållande till den äldre föreningen visade sig vara en verklig stötesten. Djupare avgörande var dock givetvis den fruktan som kom fram från flera håll för att ej full självständighet och rörelsefrihet skulle kunna bevaras, om en sammanslagning kom till stånd, och det var utan tvivel den synpunkten som gjorde att motståndarna till saken visade sig vara i så gott som jämt antal med anhängarna. Utgången blev också att avgörandet undansköts till nästa kongress.

Som ett första provisionellt närmande beslöt emellertid kongressen att ge I. C. W. rätt att sända tre röstberättigade delegerade till Alliansens kongresser och förhoppning uttrycktes att I. C. W. skulle göra motsvarande erbjudande.

*

Rätten att framlägga resolutionsförslag i frågor som icke upptagits på kongressens dagordning utnyttjades i flera fall. Så framkom och antogs en resolution, vari kongressen uttryckte som önskemål att Nationernas Förbund måtte inom kortast möjliga tid inom sig uppta alla de länder, som ännu inte äro medlemmar av N. F.

Med 22 länder som undertecknare, däribland Sverge, framlades ett uttalande, som också antogs av kongressen, gående ut på att det vore ändamålslost för en organisation av allvarliga och upplysta kvinnor, att draga upp ett kulturellt och humanitärt

framstegsprogram utan att ta hänsyn till det nuvarande världsläget; att varje steg mot större frihet och rätt för kvinnor vore beroende av ordnat politiskt liv och stabiliserade ekonomiska förhållanden; att kongressen därför ansåg det som en plikt för all världens kvinnor att arbeta för vänskapligt internationellt samförstånd, för att lagliga metoder måtte ersätta våldets och att känslan av mänsklig solidaritet sattes över ras-, klass- och nationalsolidaritet, och vidare att kvinnorna måtte göra allt för att påverka sitt lands regeringar så att dessa måtte vidtaga åtgärder för att söka åvågabringa en ekonomisk rekonstruktion av världen och samförstånd mellan nationerna.

*

Romkongressen betecknar en stor förändring för alliansen. Denna gång var Mrs Chapman Catts avsägelse av ordförandeskapet definitivt, det fanns inte längre någon möjlighet, som i Genève, att förmå henne att återta sitt beslut. Man får ju också säga att hon, under de 19 långa år hon haft ordförandeklubban i sin hand, gjort ett arbete som räcker till som en människas livsverk. De, man kan verkligen kalla dem stormande, påtryckningar att kvarstanna, som hon upprepade gånger även nu utsattes för, föreföllo också nästan grymma, så mycket hade hon redan givit alliansen av sin tid och sina krafter att man väl knappast hade rätt att begära mera. Och hon stod vid sitt beslut, till sorg och saknad för det vida rike hon behärskat och det

arbete hon så ärofullt och framgångsrikt lett.

Det blev alliansens mångåriga sekreterare, Mrs Corbett Ashby, som utsågs till det förpliktande värvet att bli Carrie Chapman Catts efterträderska. Men med Mrs Catt följde flera av den gamla styrelsen, vår svenska representant där, fru Wicksell, miss Chrystal Mac Millan, Miss Eleanor Rathbone. Bland de nyinträdande fick de skandinaviska länderna en företrädare i fru Julie Arenholt, Danmark; i M:me Theodoropoulo och dr Paolina Luisi fingo de två mera nytillkomna länderna, Grekland och Uruguay, representanter i styrelsen. Tyskland företrädes alltjämt av fruarna Lindemann och Schreiber Krieger, Italien av dr Ancona och Schweiz har fått in M:lle Gourd, den energiska ledaren av rösträttskampen där.

*

Tåget genom Roms gator en morgon, med det av Sverge 1911 skänkta baneret i spetsen och med uppvaktning av Benito Mussolini i inrikesministeriet som mål, var en kongressdemonstration som ytterligare fäste Roms uppmärksamhet vid det stora internationella kvinnomötet. Även annat gjorde att detta just inte kunde ignoreras. Regeringens mottagning för kongressdeltagarna på Palatinen en av de strålande sommar-

dagar, som maj i Rom skänkte oss, var ägnad att än mera väcka romarnas intresse för kongressen. När de långväga gästerna strömmade in över Forum Romanum för att söka sig upp till Palatinens höga terrass, där buffet var anordnad, ett militärmusikkapell spelade och Mussolini uppträdde för ett ögonblick, var det massor av Roms befolkning som kantade den historiska platsen. Liknande var förhållandet när två dagar senare staden Rom undfägnade gästerna på Capitolium, i Palazzo dei Conservatori.

*

Det var Sverge förbehållet att vid kongressen i Rom få tillkännage en vunnen seger. Sista dagens förmiddag kunde Fredrika-Bremer-Förbundsdelegationens ordförande delge kongressen det telegrafiskt erhållna meddelandet om riksdagens beslut om behörighetslagen. Det mottogs med handklappningar och lyckönskningar.

ELLEN KLEMAN.

Statligt reseunderstöd åt Apelryds föreståndarinna. Ett reseunderstöd å 500 kr. för att under en tid av fyra veckor studera undervisningen vid trädgårdsskolor i Sverge, Danmark och Norge har av regeringen tilldelats föreståndarinnan för F.-B.-F:s fruktodlings- och trädgårdsskola fröken Jenny Agrell.

---

*Vi påminna om att HERTHA ej
utkommer under juli och augusti.*

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm*. Redaktions-tid: *tisdagar och fredagar kl. 1-3*. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: *kl. 11-4 varje söckendag*. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

Tidning för Lärarinnor

utkommer sedan 1898 med ett nr i veckan.
Redaktris: *Anna Hammar Dahl*. Adress:
Pipersgatan 9, Stockholm. Utgår till skolhusen,
speciellt å landsbygden, över hela Sverige. Kom-
munernas annonsorgan vid ledigförklarande av
skoltjänster.

Tidning för Lärarinnor fyller 1923 25 år.

Collan-Oljan

Världens förnämsta läder-
preservativ, gör skodonen
absolut vattentäta och minst
dubbelt varaktiga.

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

A. OLSSON BLOMSTERHANDEL KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. Norr 564 Riks Tel. S9 87

FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

REKOMMENDAS

ANNONSER FÖR HERTHA

upptagas av

Fröken Ingeborg Bergström

31 ÖSTERMALMSGATAN 31

Rikstel. 757 83

Rikstel. 757 83

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaaffär**

Alltid nyheter i största urval

I N N E H Å L L.

Fredrika-Bremer-Förbundets 38:de årsmöte.

Behörighetslagen ännu en gång. Av *Axianne Thorstenson.*

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendier 1923.

Rösträttsalliansens Romkongress. Av *Ellen Kleman.*

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium

Kömmendörsgatan 32, 1 tr. **STOCKHOLM** Allm. Tel. Östern. 16 18
Av Kungl. Maj:t godkänd högre lärarinnekurs på 1 eller 2 år.

Ettårig eller tvåårig lärarinneutbildning. Seminariet åtnjuter **statsanslag** och kan därför mottaga några frielever. **Ansökan** göres helst före den 1 juni till nytt arbetsår, som börjar 1 sept. Mottagningstid varje dag 12—1. Fullständigt prospekt sändes på begäran.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

SJUKKASSA

för bildade självförsörjande kvinnor

Expeditionen: **KLARABERGSGATAN 48**"

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{2}$ 3—4. **OBS.!**